

Videa z četby knih a autorský zákon

Dotaz:

Vzhledem k současné situaci se snažíme čtenářům nabídnout nejrozumnější možnosti, jak si co nejlépe zpříjemnit předlouhý čas trávený doma s malými dětmi. Rozhodli jsme se vytvářet tzv. Po-čtení. Jedná se o krátké video (přibližně 10 min), založené na zážitkové četbě knih doplňované řadou zajímavých aktivit. Toto video je uveřejněno na YouTube, kde si ho mohou čtenáři kdykoliv prohlédnout.

Chtěli bychom se zeptat, zda je možné knihy touto formou na internetu využívat, příp. zda toto podléhá autorskému zákonu a váže se na jeho uveřejnění nějaký poplatek (veřejné čtení apod.) ?

Stejná situace se týká také uveřejňování videí s krátkým doporučením v rámci projektu Bookstart, kde se využívá také doporučení na hry z kategorie lekotéky.

Předem Vám moc děkujeme za odpověď, která nám následně umožní bez obav vytvářet další inspirační videa.

Odpověď:

Předpoklad, že na vystavení četby z knih na Internetu se vztahuje autorský zákon, je správný.

Jakkoli však jde o obdobu veřejného čtení, uzavřená licence se – bohužel – na takovéto užití nevztahuje. Rozsah poskytnuté licence nemůže jít za hranice vymezené zákonem. A příslušné ustanovení autorského zákona (viz níže) se vztahuje na ŽIVÉ provozování díla, tedy nikoli na ZÁZNAM.

Alternativou by mohl být takový výběr díla, pro které šel získat souhlas autora (byť alespoň v podobě e-mailu; samozřejmě, řádné by bylo ujednání podepsané oběma stranami).

§ 97e odst. 4 písm. g)

živé nedivadelní provozování díla, pokud takové provozování nesměřuje k dosažení přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu,

PhDr. Zdeněk Matušík

Oddělení studoven - 1.3.2.

Národní knihovna České republiky

Klementinum 190

110 00 PRAHA 1

Tel.: 221 663 208

Fax: 221 663 121

Mob.: 731 788 168

E-mail: <zdenek.matusik@nkp.cz>

URL: <<http://www.nkp.cz>>

10. 2. 2021

Doplnění:

Ke svému včerejšímu příspěvku o veřejném předčítání v prostředí sociálních sítí (dle autorského práva pouze se souhlasem autora) jsem obdržel doplňující otázku - jak je to s předčítáním on-line při vyučování.

Stručně řečeno: při vyučování - jak přímo ve škole/třídě samé, tak i on-line (ve vyhrazeném virtuálním prostoru) - lze část díla (dílo malého rozsahu celé) přednést, ale pouze pro "ilustrační účel".

"Ilustrační účel" - třeba chápat tak, že např. při výkladu o autorovi, literárním, hudebním směru, historickém tématu atd. atp. lze přednést ukázkou z díla (příp. básničku, píseň, hudební motiv...), která doloží to, co je obsahem výkladu. Rozsah předčítaného/provedeného nesmí představovat převážný obsah předmětné vyučovací činnosti. - Dovozuje se, že to platí i pro vyučování on-line (ovšem v rámci vymezeného virtuálního prostoru) i v rámci dálkového studia (např. evropská směrnice z roku 2019, která digitální variantu nově výslovně zakotvuje, v této souvislosti podtrhuje potřebu zajistit pro takový případ chráněné vyhrazené prostředí), včetně použití záznamu.

Využívám příležitosti, abych zde - za hranici otázky "on-line předčítání" - poznamenal, že vyučování, při němž se dílo v přiměřeném rozsahu užije (slovesné, ale i hudební, výtvarné, vědecké), může podle evropské směrnice z roku 2019 (která by letos měla být provedena do našeho autorského zákona) probíhat i mimo školu, zejména v instituci kulturního dědictví, výslovně také v knihovně - ovšem vždy musí jít o spolupráci školy s knihovnou (v našem případě).

PhDr. Zdeněk Matušík, 11. 2. 2021